HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

במאי דפסיק אנפשיה כל יומא מכנשי ליה לקיטמיה ודייני ליה וקלו ליה ומבדרו אשב ימי אוזל אסקיה לבלעם בנגידא אמר ליה מאן חשיב בההוא עלמא א"ל [1]לא תדרוש שלומם וטובתם [ו]כל הימים א"ל דיניה דההוא גברא במאי א"ל בשכבת זרע רותחת[ז] אזל אסקיה בנגידא לפושעי ישראל[ח] א"ל מאן חשיב בההוא עלמא א"ל ישראל מהו לאדבוקי בהו א"ל טובתם דרוש רעתם לא תדרוש כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבבת עינו א"ל דיניה דההוא גברא[ט] במאי א"ל בצואה רותחת דאמר מר [י]כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם [יא]עובדי ע"ז תניא אמר רבי אלעזר בא וראה כמה גדולה כחה של בושה שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו: אתרנגולא ואתרנגולתא חריב טור מלכא דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא מפקי קמייהו תרנגולא ותרנגולתא כלומר פרו ורבו כתרנגולים יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומאי שקלינהו מיניהו נפלו עליהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו בך יהודאי אתא עליהו הוה בהו ההוא בר דרומא דהוה קפיץ מילא וקטיל בהו שקליה קיסר לתאגיה ואותביה באטרעא אמר ריבוניה דעלמא כוליה אי ניחא לך לא תמסריה להההוא גברא לדידיה ולמלכותיה בידיה דחד גברא אכשליה פומיה לבר דרומא ואמר [2]הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו דוד נמי אמר הכי דוד אתמוהי קא מתמה על בית הכסא אתא דרקונא שמטיה לכרכשיה ונח נפשיה אמר הואיל ואיתרחיש לי ניסא הא זימנא אישבקינהו שבקינהו ואזל איזדקור ואכלו ושתו ואדליקו שרגי עד דאיתחזי בליונא דגושפנקא ברחוק מילא אמר מיחדא קא חדו בי יהודאי הדר אתא עלייהו א"ר אסי תלת מאה אלפי שליפי סייפא עיילו לטור מלכא וקטלו בה תלתא יומי ותלתא לילוותא ובהך גיסא הלולי וחגגי ולא הוו ידעי הני בהני [3]בלע ה' ולא חמל את כל נאות יעקב כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אלו ששים רבוא עיירות שהיו לו לינאי המלך בהר המלך דאמר רב יהודה אמר רב אסי ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך בהר המלך וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים חוץ משלש שהיו בהן כפלים כיוצאי מצרים אלו הן כפר ביש כפר שיחליים כפר דכריא כפר ביש דלא יהבי ביתא לאושפיזא כפר שיחליים שהיתה פרנסתן מן שחליים כפר דכריא אמר רבי יוחנן שהיו נשותיהן יולדות זכרים תחלה ויולדות נקבה באחרונה ופוסקות אמר עולא לדידי חזי לי ההוא אתרא ואפילו שיתין ריבוותא קני לא מחזיק אמר ליה ההוא [יב]צדוקי לרבי חנינא שקורי משקריתו אמר ליה [יג]4ארץ צבי כתיב בה מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עליה רווחא ובזמן שאין יושבין עליה גמדא רב מניומי בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חייא הוו יתבי גבי הדדי אמרי אי איכא דשמיע ליה מילתא מכפר סכניא של מצרים לימא פתח חד מיניהו ואמר מעשה בארום וארוסתו שנשבו לבין העובדי כוכבים והשיאום זה לזה אמרה לו בבקשה ממך אל תגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו וכשמת אמרה להן סיפרו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף[יד] דאילו ביוסף לא הוה אלא חדא שעתא והאי כל יומא ויומא ואילו יוסף לאו בחדא מטה והאי בחדא מטה ואילו יוסף לאו אשתו והא אשתו פתח אידך ואמר מעשה ועמדו ארבעים מודיות בדינר נחסר השער מודיא אחת ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים והביאום לבית דין וסקלום וחזר השער למקומו פתח אידך ואמר מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשתו לגרשה והיתה כתובתה מרובה מה עשה הלך וזימן את שושביניו והאכילן והשקן שיכרן והשכיבן על מיטה אחת והביא לובן ביצה והטיל ביניהן והעמיד להן עדים ובא לבית דין היה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו אמר להן כך מקובלני משמאי הזקן לובן ביצה סולד מן האור ושכבת זרע דוחה מן האור בדקו ומצאו כדבריו והביאוהו לב"ד והלקוהו והגבוה כתובתה ממנו א"ל אביי לרב יוסף ומאחר דהוו צדיקים כולי האי מאי טעמא איענוש א"ל [טו]משום דלא איאבול על ירושלים דכתיב [5]שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה: אשקא דריספק חריב ביתר דהוו נהיגי כי הוה מתיליד ינוקא שתלי ארזא ינוקתא שתלי תורניתא וכי הוו מינסבי קייצי להו ועבדו גננא יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר אתבר שקא דריספק קצו ארזא ועיילו לה אתו נפול עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו בך יהודאי אתא עלייהו: [טז]6גדע בחרי אף כל קרן ישראל א"ר זירא א"ר אבהו א"ר יוחנן אלו שמונים [אלף] קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוה והרגו בה אנשים ונשים וטף עד שהלך דמן ונפל לים הגדול שמא תאמר קרובה היתה רחוקה היתה מיל תניא רבי אליעזר הגדול אומר שני נחלים יש בבקעת ידים אחד מושך אילך ואחד מושך אילך ושיערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם במתניתא תנא שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרמיהן מדמן של ישראל בלא זבל אמר רבא עיירות היו בהר המלך והוו ליה מזוזק תפילו שמש רבוע קניס: **גמרא.** דיטרייס"ם בגלע"ז כמו גמוד מסמני (פסחים דף קיג.): **אין עורו מחזיק בשרו.** מהסופטו הוא כווך ואין יכול לחזור ולכסותו בו: **דשמיע ליה.** מה מעשיהם שם לדיקס שם בצבאותינו:

1. לא תִדְרֹשׁ שְׁלֹמָם וְטוֹבָתָם כָּל יָמֶיךָ לְעוֹלָם: דברים כג ז
2. הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ:
תהלים ס יב
3. בִּלַּע אֲדֹנָי וְלֹא חָמָל אֵת כָּל נְאוֹת יַעֲקֹב הָרַס בְּעֶבְרָתוֹ מִבְצְרֵי בַת יְהוּדָה הִגִּיעַ לָאָרֶץ חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ:
איכה ב ב
4. וְאָנֹכִי אָמַרְתִּי אַיֵּךְ אֲשִׁיתֵךְ בַּבָּנִים וְאֶתֵּן לָךְ אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי צְבָאוֹת גּוֹיִם וָאֹמַר אָבִי תִקְרְאִי לִי וּמֵאַחֲרַי לֹא תָשׁוּבִי: ירמיהו ג יט
וּבָא בְּאֶרֶץ הַצְּבִי וְרִבּוֹת יְבִשְׁלוּ וְאֵלֶּה יִמָּלְטוּ מִיָּדוֹ אֱדוֹם וּמוֹאָב וְרֵאשִׁית בְּנֵי עַמּוֹן: דניאל יא מא
5. שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ:
ישעיהו סו י
6. גָּדַע בְּחֲרִי אַף כָּל קֶרֶן יִשְׂרָאֵל הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב וַיִּבְעַר בְּיַעֲקֹב כְּאֵשׁ לָהֲבָה אָכְלָה סָבִיב:
איכה ב ג

נמאי דפסק אנפשיה. מיקלי וכדורי קיטמא: **כשכנס ורע רוסחא.** מלה כנגד מלה שבעלמו המחיל העס לזנות על ננות מוחב: **דאמר מר.** בעירובין (דף כח:) ויליף לה מולהא הרבה יגיעת בשר[י] המלעיג הרבה נידון ביגיעת בשר וקרא בדברי סופרים כתיב ויותר מהמה בני הזהיר[יא] בדברי סופרים יותר מדברי תורה: **נביאי האומות**[יב] **עובדי ע"ז.** בלעם שהשכינה נגלית עליו והרשיע לבהמ: **טור מלכא.** מדינה שמה של המלך: [יד] **נפנו.** בני המדינה היהודים עלייהו לדרומאי[טו] ומתוכנו: **גונדא.** גדוד: **הוה נפו.** ניהודים: **לאידבוקי.** לשמות: **עד דאיתחזי.** לבני החיל: **בליונא דגושפנקא.** מי שהיתה לו לורה בעטבעתו היה מכירה לחוק מיל מן העיר למרחה הגרות: **שחלייס.** מין מאכל הוא בשמכת ע"ז (דף כט.[טז]): **הוה אחרלא.** הר המלך: **משקריתו.** לשמריתו שמש רבוע עיירות היו בהר המלך והוו ליה מזוזק תפילו שמש רבוע קניס: **גמרא.** דיטרייס"ם בגלע"ז כמו גמוד מסמני (פסחים דף קיג.): **אין עורו מחזיק בשרו.** מהסופטו הוא כווך ואין יכול לחזור ולכסותו בו: **דשמיע ליה.** מה מעשיהם שם לדיקס שם בצבאותינו:

1. לא תִדְרֹשׁ שְׁלֹמָם וְטוֹבָתָם כָּל יָמֶיךָ לְעוֹלָם: דברים כג ז
2. הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ:
תהלים ס יב
3. בִּלַּע אֲדֹנָי וְלֹא חָמָל אֵת כָּל נְאוֹת יַעֲקֹב הָרַס בְּעֶבְרָתוֹ מִבְצְרֵי בַת יְהוּדָה הִגִּיעַ לָאָרֶץ חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ:
איכה ב ב
4. וְאָנֹכִי אָמַרְתִּי אַיֵּךְ אֲשִׁיתֵךְ בַּבָּנִים וְאֶתֵּן לָךְ אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי צְבָאוֹת גּוֹיִם וָאֹמַר אָבִי תִקְרְאִי לִי וּמֵאַחֲרַי לֹא תָשׁוּבִי: ירמיהו ג יט
וּבָא בְּאֶרֶץ הַצְּבִי וְרִבּוֹת יְבִשְׁלוּ וְאֵלֶּה יִמָּלְטוּ מִיָּדוֹ אֱדוֹם וּמוֹאָב וְרֵאשִׁית בְּנֵי עַמּוֹן: דניאל יא מא
5. שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ:
ישעיהו סו י
6. גָּדַע בְּחֲרִי אַף כָּל קֶרֶן יִשְׂרָאֵל הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב וַיִּבְעַר בְּיַעֲקֹב כְּאֵשׁ לָהֲבָה אָכְלָה סָבִיב:
איכה ב ג

לעזי רש"י

דיטרייס"ש [דיטרייס"ט]. מתכוונין התכוונ. פי"ן. אורגן.

מוסף רש"י

שמטיה לכרכשתיה. מלמולת שהרעי יוצא בו שקוטין טמא"ל. (ברכות סב:). **אין עורו מחזיק את בשרו.** שהעור כווך וגומל לומר הפסט (כתובות קיב.). **ביצרו.** מתרים ונלחם כנגד יצרו. (ב"ב קסו:) **יליכו כלמלמין** (ב"ב קסו:) חון מזקן לומר שהיה מפטפט כנגדו. (דשב"ם ב"ב קס:). **תורניתא.** מין מרו ויש שיטה כלומר נרי"ס (כג.). (ע"ז יד.).